

แมลงวัน (Flies)

แมลงวันจัดอยู่ในวงศ์ Diptera พบได้แทบทุกแห่งในโลกเป็นจำนวนมาก บางชนิดเป็นพวกหากินอย่างอิสระ (free-living insect) เป็นตัวเบียน (Parasite) ของคนและสัตว์ ทำให้เกิดความรำคาญหรือเป็นพาหะ (Vector) ถ่ายทอดเชื้อโรคต่างๆ เช่น โรค trypanosomiasis, Leishmaniasis, Yaw สู้คนและสัตว์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีแมลงวันบางชนิดที่ตัวเต็มวัยหากินอย่างอิสระ แต่ตัวอ่อนหรือตัวหนอนเจาะไชเข้าไปอาศัยอยู่ในแผลของคนและสัตว์ ทำให้เกิดอาการที่เรียกว่า “Myiasis” หรือเนื้อร้ายชนิดต่างๆ ได้ อย่างไรก็ตามมีแมลงบางชนิดในวงศ์นี้จัดเป็นแมลงที่มีประโยชน์ (beneficial insect) กล่าวคือ เป็นตัวห้ำ (predator) หรือเป็น parasite ของแมลงศัตรูพืชหลายชนิด ตลอดจนตัวหนอนแมลงวันที่มีความสำคัญในประเทศไทยที่พบบ่อยๆ ตามอาคารบ้านเรือนและชุมชนเท่านั้น

ลักษณะภายนอกที่สำคัญ

แมลงในอันดับนี้ มีลักษณะสำคัญคือ มีปีกหน้าเพียง 1 คู่ ปีกคู่ที่ 2 หรือคู่หลังดัดแปลงไปเป็นตุ่มเล็ก (halteres) เป็นอวัยวะสำหรับทรงตัวในเวลาบิน บางชนิดเช่น แมลงวัน เหลือบ ที่ตรงโคนปีกจะมี membrane บางๆ เรียกว่า squamac, calypters or alulac ช่วยในการพับปีกและการบิน ส่วนมาก พบตาเดี่ยว (Ocelli) 3 ตา หนวดมีลักษณะต่างๆ กัน ปากมีวิวัฒนาการแตกต่างกันออกไป เพื่อประโยชน์ในการดูดกินอาหาร ขามีปล้องแรกยาว มีอวัยวะที่เรียกว่า Pulvilli หรือ empodium อยู่ระหว่าง claw ส่วนอก (thorax) เห็นชัด ส่วนท้อง (abdomen) มี 4 – 6 ปล้อง

ความสำคัญทางการแพทย์และสาธารณสุขของแมลงวัน

- เป็นพาหะของโรค แมลงวันบ้าน แมลงวันหัวเขียวและแมลงวันหลังลาย สามารถนำโรคติดต่อมนุษย์ได้ โดยเฉพาะโรคติดต่อทางเดินอาหาร เช่น บิด ไทฟอยด์ อาหารเป็นพิษ อหิวาตกโรคและโรคหนองพยาธิบางชนิด นอกจากนี้ยังสามารถนำโรคเรื้อน โปลิโอ โรคผิวหนังบางชนิด เช่น คุดทะราด และโรคติดต่อทางตา เช่น โรคตาแดง

- ก่อให้เกิดความรำคาญ ในพื้นที่มีแมลงวันชุกชุม จะพบว่าแมลงวันเป็นสาเหตุหรือเป็นตัวที่ทำให้เกิดความรำคาญมากที่สุดทั้งในร้านค้า ร้านอาหาร ตลอดจนบริเวณที่พักผ่อนหย่อนใจ มันจะเป็นตัวก่อให้เกิดปัญหาโดยเฉพาะระหว่างการรับประทานอาหาร แมลงวันที่พบตามฟาร์มปศุสัตว์ก่อให้เกิดปัญหาด้านปศุสัตว์อย่างมหาศาลได้

- เป็นตัวพา (carrier) ไข่พยาธิต่างๆ โดยการที่แมลงวันไปหากินบนอาหารที่มีไข่พยาธิอยู่ ไข่พยาธิจะติดไปกับตัวแมลงตามส่วนของลำตัวและในลำไส้ ซึ่งอาจถูกแมลงเหยี่ยวหลุดลงไปปนกับอาหารที่คนกินได้

- เป็นตัวนำเชื้อโรคบางชนิดในสัตว์เลี้ยง เช่น เป็นตัวนำ *Trypanosoma* spp. ซึ่งทำให้เกิดโรคในม้าและลา
- ในกรณีที่คนและสัตว์กินตัวหนอนของแมลงวันหัวเขียวและแมลงวันหลังลาย อาจทำให้คนและสัตว์เกิดอาการ Intestinal myiasis หรือการที่แมลงวันหัวเขียวมาวางไข่ตามบาดแผลคนและสัตว์ก็จะเกิด myiasis ได้เช่นกัน

1. ชีววิทยาและนิเวศวิทยา

แมลงวันส่วนใหญ่ มีชีววิทยาและวงจรชีวิตที่คล้ายคลึงกัน คือ ออกลูกเป็นไข่ (Oviparous) แมลงวันบางชนิด เช่น แมลงวันหัวลาย *Parasarcophaga* spp. ออกลูกเป็นตัว (larviparous) ได้ ไข่จะถูกวางลงบนอาหารที่เหมาะสมกับชนิดของแมลงวันเพื่อตัวอ่อนหรือหนอนแมลงวัน (maggot) สามารถดำรงชีวิตและเจริญเติบโตเป็นตัวเต็มวัยได้ อาหารที่เหมาะสมสำหรับแมลงวันบ้าน (*Muscadomestical*) เป็นสิ่งหมัก เน่า ซึ้นและแข็ง พวกแมลงวันหัวเขียว (*Hrysomya megacephala*) และแมลงวันหลังลาย (*Parasarcophaga* spp.) อาจเป็นพวกเนื่อเน่าเสีย ซากสัตว์ สิ่งปฏิกูลที่เหลวแบบน้ำ หรืออุจจาระเหลว หนอนแมลงวันมีการเจริญเติบโตเป็น 3 ระยะ แล้วจึงเข้าระยะดักแด้ ซึ่งมีผิวหนังของตัวอ่อนระยะที่ 3 เป็นเปลือกห่อหุ้มดักแด้ไว้ภายใน เรียกว่า puparium เมื่อจะออกเป็นตัวเต็มวัยจะใช้อวัยวะที่เรียกว่า ptilinum ซึ่งเป็นสันคมแข็งคล้ายใบมีดอยู่ด้านหน้าของหัวกะเทาะเปลือกออกมา ตัวเต็มวัยจะบินหาที่มีดหลบซ่อนเพื่อให้ผนังลำตัวเริ่มแข็งตัว ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น อาหาร ความชื้น และอุณหภูมิการผสมพันธุ์ เกิดขึ้นตามมาภายในระยะเวลา 18 - 36 ชั่วโมง

แมลงวันสามารถหาแหล่งวางไข่ที่เหมาะสมให้กับตัวอ่อนของมันโดยอาศัยสิ่งจูงใจ (Attractants) ต่างๆ เช่น คาร์บอนไดออกไซด์ แอมโมเนีย และสารระเหยที่ฟุ้งขึ้นมาจากสิ่งเน่าเปื่อย ตัวเต็มวัยหากินอาหารประเภทเดียวกันกับหนอน อย่างไรก็ตามตัวแก่ชอบกินน้ำหวานจากดอกไม้และน้ำตาล การหาแหล่งอาหารของแมลงวันแตกต่างกันไปตามชนิดของแมลงวัน

1.1 วงจรชีวิต

แมลงวันมีวงจรชีวิตเฉลี่ยอยู่ในช่วง 6-12 วันนับจากฟักตัวออกมาเป็นไข่ และพัฒนาเจริญเติบโตจนกลายเป็นตัวเต็มวัย ถ้าสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม เช่น ร้อนหรือหนาวมากเกินไป ไข่แมลงวันจะไม่ฟัก แมลงวันตัวเมียสามารถออกไข่เฉลี่ยอยู่ในช่วง 100 - 200 ฟอง ในช่วงชีวิตของมัน

ระยะไข่

ตัวเต็มวัยเพศเมียจะวางไข่ตามที่ชื้น เช่น ในกองขยะ และแหล่งเสื่อมโทรมต่างๆ ลักษณะไข่สีขาว รูปร่างคล้ายกล้วย มีความยาวประมาณ 1 มิลลิเมตร ไข่เหล่านี้ต้องการความชื้นสูงเพื่อความอยู่รอด ใช้เวลาในการพัฒนาต่ำสุด 6-8 ชั่วโมง ที่อุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส

ระยะตัวหนอน

ตัวหนอนจะฟักตัวออกมาจากไข่ และพัฒนาจนกลายเป็นหนอนที่โตเต็มที่ที่มีความยาว 12 - 13 มิลลิเมตร หนอนแมลงวันเรียกว่า Maggot ไม่มีขา ตัวหนอนมี 3 วัย มีรูปร่างเรียวยาวคล้ายกล้วย มีสีขาว ส่วนหัวมีขนาดเล็ก ส่วนท้ายมีลักษณะมนป้าน และมีลักษณะคล้ายลูกตาติดอยู่ที่ส่วนท้าย 2 อัน ส่วนนี้เป็นรูหายใจที่คอยเปิดรับออกซิเจน เพื่อไปหล่อเลี้ยงร่างกาย

ระยะตัวหนอนส่วนใหญ่ชอบการเจริญเติบโตเต็มที่ที่อุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส ชอบความชื้นสูงและไม่ชอบแสง เมื่อตัวหนอน เมื่อตัวหนอนเจริญเติบโตเต็มที่ที่จะหยุดกินอาหาร และจะเคลื่อนย้ายจากที่เย็นและขึ้นไปสู่ที่แห้งกว่า กล่าวคือ ตัวหนอนจะเคลื่อนย้ายมาสู่ผิวหน้าหรือตามขอบหรือรอมกองขยะ เพื่อเตรียมพร้อมในการเข้าดักแด้

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตระยะไข่ ตัวหนอนและดักแด้ คือ สารอาหาร ความชื้นและอุณหภูมิ หนอนแมลงวันจะไม่ทนทานในสภาพแวดล้อมที่อุณหภูมิสูงกว่า 45 องศาเซลเซียส

ระยะดักแด้

เมื่อเข้าสู่ระยะดักแด้ใหม่ๆ ในช่วง 1 - 2 ชั่วโมงผิวหนังจะอ่อนนุ่ม มีสีขาวหรือสีเหลืองหลังจาก 24 ชั่วโมงผ่านไป ผิวหนังจะแข็งและเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลดำ

ระยะดักแด้ จะขึ้นกับสภาพแวดล้อมได้แก่ ความชื้น และอุณหภูมิ สภาพแวดล้อมที่ทำให้ดักแด้เจริญเติบโตดีอยู่ที่อุณหภูมิ 35 - 40 องศาเซลเซียส ระยะเวลาต่ำสุดที่ใช้ในการเจริญเติบโตในระยะดักแด้คือ 3 - 4 วัน ในระยะดักแด้สามารถทนทานต่อความชื้นต่ำได้ดีกว่าในระยะตัวหนอน แต่ถ้าอุณหภูมิสูงกว่า 45 องศาเซลเซียสขึ้นไป ดักแด้จะไม่สามารถทนได้และตายในที่สุด

ระยะตัวเต็มวัย

เมื่อตัวเต็มวัยมาจากดักแด้ใหม่ๆ จะมีลำตัวอ่อนนุ่มและไม่สามารถบินได้ หลังจากนั้นมันจะเคลื่อนตัวอย่างช้าๆ เพื่อมองหาสถานที่ที่เหมาะสมเพื่อใช้ในการฟักตัว โดยส่วนใหญ่แล้วมันจะเลือกที่มีมืดๆ เพื่อยึดปีกและรอให้ผนังลำตัวของมันมีสีเข้มและแข็งขึ้น สถานที่ที่แมลงวันฟักตัวเป็นส่วนสำคัญที่ใช้ในการควบคุมแมลงวัน

หลังจากตัวเต็มวัยออกมาจากดักแค่ 2 วัน ก็พร้อมสำหรับการผสมพันธุ์ ซึ่งอุณหภูมิเหมาะสมสำหรับการผสมพันธุ์คือ 30 องศาเซลเซียส หลังจากผสมพันธุ์แล้ว 2 - 3 วันเพศเมียจะวางไข่เป็นกลุ่ม

จำนวนรุ่น (Generation) ในแต่ละปีแมลงวันอาจมีการเจริญเติบโตได้ถึง 30 รุ่น และอาจมีมากกว่าถ้าอุณหภูมิ ความชื้นและอาหารเหมาะสม ปกติความชุกชุมของแมลงวันขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ของอาหาร ความสามารถในการขยายพันธุ์และสภาพแวดล้อม ได้แก่ อุณหภูมิและความชื้นที่มีความเหมาะสม

ในประเทศเขตอบอุ่นและหนาวแมลงวันสามารถดำรงชีวิตอยู่รอดและสามารถขยายพันธุ์ได้ในช่วงฤดูร้อนเป็นส่วนใหญ่ แต่ในฤดูหนาวแมลงวันสามารถเก็บตัวในอาคาร แมลงวันตัวเต็มวัยสามารถจำศีลในฤดูหนาวได้ นอกจากนี้ยังพบว่าระยะตัวหนอนโตเต็มที่และระยะดักแด้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในมูลสัตว์ที่เย็นและแข็งตัวในฤดูหนาวได้

ในประเทศไทยเราจะพบว่าแมลงวันได้ตลอดปีแต่ที่พบชุกชุมมากได้แก่ ในฤดูร้อน ซึ่งเป็นฤดูที่มีผลไม้ออกสู่ตลาดมาก เช่น ทุเรียน มังงะ เงาะ ลำไย เป็นต้น แต่ในบางท้องที่หรือจังหวัดที่มีฟาร์มปศุสัตว์ เช่น สุกร วัว ควาย จะพบความชุกชุมของแมลงวันมีสูงในต้นฤดูฝนทั้งนี้เนื่องจากฟาร์มต่างๆ เหล่านี้มีปริมาณมูลสัตว์มาก ไม่สามารถทำลายหรือนำไปตากแห้งทำปุ๋ยได้ จึงเป็นแหล่งเพาะพันธุ์อย่างดีของแมลงวัน

1.2 นิเวศวิทยา

แหล่งเพาะพันธุ์ ที่สำคัญของแมลงวัน ได้แก่

- มูลสัตว์ พอก วัว ควาย ไก่ เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ที่สำคัญของแมลงวันบ้าน ตลอดจนมูลสัตว์หรือมนุษย์ที่กองขยะกระจัดกระจายนอกบ้าน มูลสัตว์เหล่านี้จะมีความชื้นและความนุ่มเหมาะสมต่อการแพร่พันธุ์ของแมลงวัน บางภูมิภาคของประเทศไทยโดยเฉพาะจังหวัดที่มีการทำฟาร์มหมู พบว่าแมลงวันมีความชุกชุมมากเพราะมูลของหมูเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ที่ดีของแมลงวันหลายชนิด

- กองสิ่งปฏิกูลและของเสียจากโรงงานผลิตอาหาร เศษขยะ สิ่งปฏิกูลและของเสียที่เหลือทิ้งไม่ได้ใช้ ในการผลิตอาหารอุตสาหกรรม เช่น เปลือกผลไม้ เศษพืชผักผลไม้ต่างๆ จะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์อย่างดีของแมลงวัน

- เศษของเน่าเสียซึ่งสารอินทรีย์ ได้แก่ เศษอาหารต่างๆ กองขยะจากตลาด จากอาคารบ้านเรือน เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ที่เหมาะสมของแมลงวันทั้งในเทศบาลและสุขาภิบาลรวมทั้งในเขตชนบทด้วย

แหล่งเกาะพัก

แมลงวันชอบเกาะบนพื้นผิวขรุขระมากกว่าพื้นที่เรียบ ในประเทศฤดูร้อนจะพบว่าแมลงวันเกาะอยู่ทั่วไปนอกอาคารบ้านเรือน เช่น ตลาด ตามสถานประกอบการร้านค้า ร้านอาหารหรืออาคารโรงเรียน ตามหญ้าหรือวัชพืชต่างๆ รอบอาคาร แต่หากนอกอาคารมีความร้อนสูง มันจะเกาะในอาคารที่ร่มเงาที่เย็น ในพื้นที่ที่อากาศเย็นแมลงวันจะอยู่ภายในอาคารเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะในช่วงที่มีฝนตกและลมแรง ในเขตชนบทแมลงวันจะอยู่กระจัดกระจายตามร่มเงาหรือร่มไม้ พุ่มหญ้า วัชพืชใกล้อาคารหรือเกาะตามตัวสัตว์เลี้ยง เช่น วัว ควาย หมู แลตามคอกสัตว์เหล่านี้

ในเวลากลางวันส่วนใหญ่จะเกาะพักในแหล่งที่ใกล้กับแหล่งที่มันหาอาหารในตอนกลางวัน เช่น เกาะพัก ตามใบไม้ ต้นไม้ หรือตามเส้นเชือกกระโยงระโยงตามอาคารบ้านเรือน ตลาดหรือโรงเรียนคอกสัตว์ต่างๆ รวมทั้งคอกสัตว์หรือวัดตฤขนาดเล็กๆ โดยปกติจะพบเกาะในที่สูงกว่าพื้นที่สูงกว่า 2 เมตร และเป็นที่ที่ไม่ค่อยมีลมมารบกวน มีแมลงวันจำนวนมากเกาะตามเส้นเชือกสายไฟ หรือวัตถุเล็กๆ ที่ห้อยแขวนจากหลังคา หรือผูกเป็นราวต่างๆ ตามอาคาร เราจะสังเกตเห็นแหล่งเกาะพักของแมลงวันได้โดยตรวจคราบดำๆ ของสิ่งขับถ่ายของแมลงวันที่ติดตามวัสดุเหล่านั้น แหล่งเกาะพักเหล่านี้มีความสำคัญมากในการกำหนดวิธีการในการควบคุมแมลงวันตัวเต็มวัย

การแพร่กระจาย

แมลงวันเป็นแมลงที่สามารถบินได้คล่องตัวมาก สามารถบินได้อย่างน้อย 6 - 8 กิโลเมตรต่อชั่วโมง สามารถบินสวนทางลมพัดอ่อนๆ ได้ โดยธรรมชาติแล้วแมลงวันจะไม่ค่อยเคลื่อนย้าย และจะไม่ค่อยบินระยะไกล มันจะบินรอบๆ แหล่งพันธุ์และแหล่งอาหาร หากมันบินไปพบแหล่งอาหารที่เหมาะสม รวมทั้งแหล่งเพาะพันธุ์และแหล่งเกาะพักมันจะอาศัยอยู่บริเวณนั้นโดยปกติจะอยู่ในรัศมี 100 - 500 เมตร จากแหล่งเพาะพันธุ์ แต่อย่างไรก็ตามในสภาพอากาศที่เหมาะสมแมลงวันอาจมีการเคลื่อนกระจายออกไปในพื้นที่ใกล้เคียง โดยเฉพาะในกรณีที่แมลงวันมีการระบาดและมีความชุกชุมสูงมาก แมลงเหล่านี้จะเคลื่อนกระจายไปยังพื้นที่ใกล้เคียงระยะ 1-5 กิโลเมตร อาจเป็นกลุ่มบ้านหรือหมู่บ้าน หรือฟาร์มปศุสัตว์ใกล้เคียงก็ได้

แมลงวันตอบสนองต่อสีแตกต่างกัน ชอบพื้นผิวค่อนข้างมืด สีดำหรือสีแดงโทนมืด บางชนิดชอบสีฟ้าเข้ม การตอบสนองของแมลงวันต่อหลอดไฟสีต่างๆ พบว่าในสถานที่อุณหภูมิต่ำๆ จะชอบหลอดสีทองหรือสีแดง การตอบสนองต่อสีแตกต่างกันของแมลงวันมีความสำคัญในการสร้างกับดักแมลงวันแต่ละชนิด

1.3 ชนิดแมลงวันสำคัญ

แมลงวันบางชนิดชอบอยู่ใกล้ชีวิตคนทั้งในและนอกอาคาร ที่อยู่อาศัยหรือตามเขตชุมชน แมลงวันที่พบตามอาคารบ้านเรือนในประเทศไทย มีดังนี้

1.3.1 แมลงวันบ้าน (Housefly) : *Musca domestica* L.

แมลงวันมีแพร่กระจายทั่วโลก 99 % ของแมลงวันที่อยู่ในเขตชุมชน ตามอาคารบ้านเรือนมักเป็นแมลงชนิดนี้ แมลงวันบ้านเป็นตัวถ่ายทอดเชื้อโรคโดยเฉพาะอย่างยิ่งโรคที่เกิดกับตาและโรคทางเดินอาหาร โรคท้องร่วง เชื้อโรคเป็นจำนวนมากอาจติดมากับขาหรือออกมากับน้ำลายที่สำรอกออกมาเพื่อละลายน้ำตาล อาหาร และนอกจากนี้การถ่ายของเสียออกมาทำให้เปื้อนเป็นจุดๆ ตัวที่กินอึ้ม จะถ่ายออกมาทุก 5 นาทีตลอดวัน แมลงวันอาจเป็นตัวสำคัญที่สุดของโรคท้องร่วงอย่างรุนแรงในคนและสัตว์ นอกจากนี้ก็พบว่าเป็นตัวอาศัยของเชื้อ poliomyelitis ซึ่งเชื้อนี้อาจเป็นตัวทำให้เกิดเป็นอัมพาตได้ ไข่ของพยาธิตัวที่มีขนาดเล็กกว่า 50 ไมครอนก็อาจแพร่กระจายติดไปกับตัวแมลงวันได้

ลักษณะภายนอกที่สำคัญ

ตัวสีเทาดำขนาด 5-6 มิลลิเมตร มีแถบตามยาวสีเทาเข้มหรือดำ 4 เส้น ที่ด้านบนของส่วนอก ส่วนปากเป็น Sponging type เส้นปีกที่ 4 โค้งขึ้นไปหาเส้นปีกที่ 3 ขาคู่มี tarsi 5 ปล้อง ปล้องสุดท้ายมี claw และ pulvilli ซึ่งเต็มไปด้วย glandular hairs ซึ่งทำหน้าที่กลั่นสารอย่างหนึ่งมีผลทำให้ pulvilli เปียกอยู่เสมอ เวลาแมลงวันบินไปเกาะบนสิ่งใดก็ตาม เศษชิ้นเล็กๆ ของสิ่งนั้นก็ติดขึ้นมาด้วย

วงจรชีวิต

แมลงวันบ้านมีการเจริญเติบโตแบบสมบูรณ์ (Complete metamorphosis) ชอบวางไข่ตามมูลสัตว์ โดยเฉพาะที่ยังสดใหม่อยู่ จะเป็นในที่ที่มันชอบวางไข่มากกว่าพวกที่ย่อยสลายไปบ้างแล้ว

ระยะไข่ วางตามรอยหรือตามร่องของอาหารหรือวัสดุที่เป็นอาหาร ตัวเมียอาจวางไข่ครั้งเดียวเป็นจำนวนมาก หรือวางเป็นกลุ่มหลายๆ ครั้งก็ได้ ตัวเมียวางไข่ได้ถึง 2,000 ฟอง ไข่ยาวประมาณ 0.8-1.0 มิลลิเมตร รูปร่างคล้ายแบบ banana – shaped ทางด้าน dorsal มีแนวตามยาว 2 แนว สีขาวนวล ไข่ฟักภายใน 6-12 ชั่วโมง

ระยะตัวหนอน สีขาวนวล โตเต็มที่ขนาด 10-14 มิลลิเมตร หนอนหัวเรียว และท้ายป้าน มี 12 ปล้อง ทางด้านหัวมีอวัยวะคล้ายตะขอ (Mouth hook) มี posterior spiracle 1 คู่ หนอนมี 3 ระยะ เจริญเต็มที่ในเวลา 5-6 วัน ในอุณหภูมิปกติ 27-30 องศาเซลเซียส เวลาเข้าดักแด้จะคลานไปที่แห้งกว่า

ระยะดักแด้ ระยะดักแด้ประมาณ 4-5 วัน ตัวเต็มวัยออกจากดักแด้ โดยการใช้อวัยวะพิเศษเรียกว่า ptilinum ดันให้ฝาเปิดออก

ระยะตัวเต็มวัย มีชีวิตอยู่ได้นานประมาณ 1 เดือน ตัวเมียแต่ละตัววางไข่ประมาณ 1 เดือน ตัวเมียแต่ละตัววางไข่ประมาณ 120-140 ฟองต่อครั้ง และอาจจะไข่ได้ถึง 5-6 ครั้งตลอดวงจรชีวิต ดังนั้นแมลงพวกนี้จึงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วมากในเวลาอันสั้น ในเขตร้อนชื้นแมลงวันแพร่พันธุ์ได้ตลอดทั้งปี

1.3.2 แมลงวันหัวเขียว (Blowfly) : *Chrysomya megacephala Fabricius*

ลักษณะภายนอกที่สำคัญ

แมลงวันหัวเขียวมีลำตัวค่อนข้างใหญ่ ประมาณ 9-15 มิลลิเมตร สีเขียวอมน้ำเงินสะท้อนแสง มีหนวดแบบ arista ที่มีขนทั้งด้านบนและด้านล่าง

แมลงวันหัวเขียวพบทั่วไปตามบ้านเรือน โดยเฉพาะตามแหล่งที่มีอาหารเน่าเสียซากสัตว์ที่ตายใหม่ๆ หรือตามกองขยะในเศษขยะ จะเป็นที่ตั้งของแมลงวันหัวเขียว ไข่ของแมลงวันหัวเขียวมีขนาดยาว สีขาว เป็นกลุ่ม บนซากสัตว์ที่ตายแล้วหรือบาดแผลของสัตว์หลังจากตัวหนอนฟักออกมาจากไข่กินซากสัตว์ที่แม่ของมันวางไข่ไว้ เมื่อตัวหนอนเจริญเติบโตเต็มที่จะเข้าดักแด้บนซากสัตว์นั้นต่อไป บางครั้งตัวหนอนที่อยู่บนเนื้อสัตว์อาจจะถูกมนุษย์รับประทานโดยบังเอิญ เป็นสาเหตุให้เกิดโรค myiasis ในมนุษย์และในสัตว์เลี้ยงได้ ฉะนั้นในการรับประทานเนื้อสัตว์ควรระวังให้สุกก่อนทุกครั้ง บางครั้งพบว่าแมลงวันหัวเขียวสามารถวางไข่บนจมูก ปาก หู และตาของสัตว์เลี้ยงได้

วงจรชีวิต

อัตราการสืบพันธุ์ของแมลงวันหัวเขียวจะสูงในช่วงที่มีอาหารสมบูรณ์และอากาศอบอุ่น วงจรชีวิตจากไข่จนกลายเป็นตัวเต็มวัยใช้เวลาประมาณ 11-16 วัน ที่อุณหภูมิ 27-30 องศาเซลเซียส ระยะไข่ใช้เวลา 6-12 ชั่วโมง จึงฟักออกมาเป็นตัวหนอน มีด้วยกันทั้งหมด 3 วัย คือหนอนวัยที่ 1 หนอนวัยที่ 2 และหนอนวัยที่ 3 ตัวหนอนใช้เวลาประมาณ 7 วัน จึงเข้าดักแด้ หลังจากนั้นจะใช้ชีวิตอยู่ได้เฉลี่ย 8-16 วัน ตัวผู้อยู่ได้นานกว่าตัวเมีย ตัวเมียวางไข่เป็นกลุ่มๆ ละ 4-15 ฟองที่สภาพเหมาะสมตัวเมียวางไข่สูงสุดเกือบ 400 ฟอง

1.3.3 แมลงวันหลังลาย (Fleshfly) : *Parasarcophaga ruficornis Fabricius*

ลักษณะภายนอกที่สำคัญ

แมลงวันหลังลายมีลำตัวใหญ่สีเทา ขนาด 10-13 มิลลิเมตร ลักษณะเด่นคือ มีแถบดำ 3 เส้น ตามยาวที่ส่วนนอก ส่วนท้องด้านบนมีลายรูปสี่เหลี่ยมสีเทาเข้มหรือดำ แมลงวันหลังลายจะหาน้ำหวานจากดอกไม้ น้ำผลไม้ แต่พวกมันจะไวต่อขยะ ซากสิ่งมีชีวิตที่เน่าเปื่อย แผลและมูลสัตว์ แมลงวันหลังลายไม่เคยรบกวนเข้ามาทำความรำคาญในบ้านเรือน ตัวอ่อนของแมลงวันเหล่านี้จะเป็นสาเหตุของโรค intestinal myiasis ในมนุษย์และสัตว์

วงจรชีวิต

จากไข่ถึงตัวเต็มวัย ใช้เวลา 16-27 วัน ภายในอุณหภูมิ 27-30 องศาเซลเซียส ตัวเมียจะวางไข่และเจริญเติบโตไรต์มหนอง ผิวหนัง ซากเน่า อุจจาระ ระยะไข่ใช้เวลา 6-12 ชั่วโมง หรือ 1 วัน จึงฟักออกมาเป็นตัวหนอน มีทั้งหมดด้วยกัน 3 วัย ระยะตัวหนอนจะใช้เวลาประมาณ 7 วัน จึงเข้าดักแด้ ประมาณ 6 วัน จึงออกจากดักแด้กลายเป็นตัวเต็มวัยพร้อมที่จะสืบพันธุ์ต่อไป ตัวเต็มวัยมีชีวิตอยู่ได้นานประมาณ 20 วัน วางไข่เป็นกลุ่มๆ ละ 3-36 ฟองตัวเมียแต่ละตัววางไข่ได้ 4-5 ครั้ง บางครั้งจะออกลูกเป็นตัวหนอนได้ครั้งละ 10-40 ตัวและอาจมากกว่านี้ ถ้ามีสภาพอาหารและอุณหภูมิเหมาะสม